

การพัฒนาจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพครู
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1
**The Development of Ethics of Professional Teachers under the
Office of Kalasin Primary Education Service Area I**

ดุษิต ปรีพูล¹,

พระมหาดาวสยาม วชิรปัญโญ² และ โสวิทย์ บำรุงภักดิ์³

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

Dusit Preepul¹,

Phramaha Daosayam Vajirapanyo² and Sowit Bamrungphak³

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Khon Kaen Campus, Thailand

Corresponding Author; E-mail: DusitPreepul@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อวิเคราะห์หลักจริยธรรมด้านการครองตน ครองคน และครองงาน ในพระพุทธศาสนาเถรวาท 2) เพื่อพัฒนาจริยธรรมในการครองตน ครองคน และครองงานของผู้ประกอบวิชาชีพครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 และ 3) เพื่อเสนอรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณใช้กลุ่มตัวอย่าง 117 คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง ประกอบด้วยศึกษานิเทศก์ จำนวน 9 คน ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 18 คน และครูผู้สอน จำนวน 90 คน การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้กลุ่มตัวอย่าง 10 คน โดยเลือกจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านพระพุทธศาสนา ด้านการศึกษาและผู้บริหารการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

* ได้รับบทความ: 18 ธันวาคม 2562; แก้ไขบทความ: 25 ธันวาคม 2562; ตอรับตีพิมพ์: 26 ธันวาคม 2562

Received: December 18, 2019; Revised: December 25, 2019; Accepted: December 26, 2019

ประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. หลักจริยธรรมด้านการครองตน ได้แก่ เบญจศีล ขรवासธรรม 4 สติสัมปชัญญะ หิริโอตตัปปะ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, ด้านการครองคน ได้แก่ พรหมวิหาร 4 สังคหวัตถุ 4 กัลยาณ-ธรรม 7 และอคติ 4, และด้านการครองงาน ได้แก่ อิทธิบาท 4 โยนิโสมนสิการ สุจริต 3

2. ผลการพัฒนาจริยธรรมจากกลุ่มตัวอย่างชี้ให้เห็นว่าผู้ประกอบวิชาชีพครูมีจริยธรรมในระดับมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ย 4.09, ด้านการครองตน การครองคนและครองงาน มีคะแนนเฉลี่ย 4.21, 4.05 และ 4.01 ตามลำดับ

3. รูปแบบการพัฒนาจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพครู เรียกว่า DEP Model โดย D = การพัฒนา E = จริยธรรม P = การมีส่วนร่วม เมื่อหลอมรวมสู่การพัฒนาแล้วได้ 3 รูปแบบ คือ 1) รูปแบบด้านการครองตน เป็นรูปแบบที่ผู้ประกอบวิชาชีพครูมีวินัยและความรับผิดชอบ มีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู ตระหนักในหน้าที่ มีความพอเพียงในการดำรงชีวิต รู้จักประหยัดอดออมลดการกู้ยืมเงิน ปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบของทางราชการ เคารพกฎเกณฑ์ทางสังคม มีธรรมะเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางจิตใจ และมีความศรัทธาการปกครองในระบอบประชาธิปไตย 2) รูปแบบด้านการครองคน เป็นรูปแบบที่ผู้ประกอบวิชาชีพครูมีความรักความสามัคคี มีการทำงานเป็นทีม ไม่มีเรื่องร้องเรียน มีความเป็นกัลยาณมิตรกับลูกศิษย์และผู้มารับบริการ ระดับผู้บริหารได้รับความศรัทธาจากผู้ใต้บังคับบัญชา และ 3) รูปแบบด้านการครองงาน เป็นรูปแบบที่ผู้ประกอบวิชาชีพครูมีความเสียสละ อุทิศเวลาให้กับทางราชการ มีความมุ่งมั่น ตั้งใจทำงานให้สำเร็จ มีความรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย ใช้ทรัพยากรทางราชการอย่างประหยัด มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ผลงาน และมีการประชาสัมพันธ์ผลงานเพิ่มขึ้น สามารถนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การพัฒนา; จริยธรรม

Abstract

The research was the mixture of the quantitative and qualitative research methodologies with the following objectives : 1) to analyze the ethical principles of oneself governance, personnel governance and work control; 2) to develop the ethics in oneself governance, personnel governance and work control of the professional teachers under the Office of Kalasin Primary Education Service Area 1 ; 3) to present the model of the ethics development of the aforesaid professional teachers. The population and samples used in the quantitative research included 117 purposively selected informants including 9 education supervisors, 18 school administrators and 90 teachers; those used in the qualitative research were 10 experts in Buddhist studies, education and educational administration. The tools used in this study were the questionnaire, interview and group-discussion. The statistics used in data analysis were: Percentage, Mean and Standard Deviation.

The research results were as follows:

1) The ethical principles for oneself governance are the five precepts (pañcasīla), the four virtues for a good household life (ghāravasādhamma), awareness (satisampajañña), sufficiency economy; the ethical principles for personnel governance includes the four sublime states of mind (brahmavihāradhamma), the four bases of social solidarity (saṅgahavatthu-dhamma), the seven beautiful virtues (kalayāṇa - dhamma), the four prejudices (agati); for work control, they are the four paths of accomplishment (iddhipāda), the systematic attention (yonisomanasikāra), the three good conducts (sucarita).

2) Based on the study of the ethics in oneself governance, personnel governance and work control of the professional teachers under the Office of Kalasin Primary Education Service Area 1 , it showed that the statistical mean value of the professional teachers with high ethics achieved was at 4.09 ; in the aspect of oneself governance, personnel governance and work control, their respective scores were 4.21, 4.05 and 4.01.

3) The model of the ethical development of the professional teachers called DEP (D=development, E=Ethics, P=Participation) consisting of three models: 1) oneself governance model which is the model that the professional teachers are endowed with disciplines, responsibility, morals, ethics, codes of ethics of teaching profession, duty awareness, sufficiency in living, savings, regulation compliance, respect in social regulations, adherence with dhammas and faith in democracy; 2) personnel governance model which is the model that the professional teachers are trained to have love, harmony, teamwork without complaints, friendliness to students and service users and acquirement of faith from subordinates; 3) work control model which is the model that the professional teachers have sacrifice, time dedication to work, attention to success of work, responsibility to assigned works, economical use of

government resources, creative initiatives, more public relations work, ability to effectively apply the dhamma principles in the work performance.

Keywords: Development; Ethics

บทนำ

วิชาชีพครูได้รับการยกย่องเป็นวิชาชีพชั้นสูงที่มีความจำเป็นต่อสังคม เป็นอาชีพที่สร้างสรรค์จรรโลงสังคมให้เป็นไปในทิศทางที่ประเทศชาติต้องการ วิชาชีพครูต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคมในระดับสูงเช่นกัน สังคมยกย่องเคารพและไว้วางใจผู้ประกอบการวิชาชีพครูมากเท่าไร ผู้ประกอบการวิชาชีพครูต้องปฏิบัติให้เหมาะสมกับความไว้วางใจของสังคมให้มากขึ้นเช่นกัน การควบคุมความประพฤติปฏิบัติตนของครูนั้นวิธีการที่ดีที่สุด คือ การสร้างจิตสำนึกหรือการควบคุมทางจิตใจครูที่มีจรรยาบรรณยอมเป็นมาตรฐานวัดมาตรฐานของความ เป็นครูของผู้ประกอบการวิชาชีพทางการศึกษาที่สำคัญยิ่ง ครูมีคุณธรรมจริยธรรมส่งผลต่อ ความเชื่อมั่นทางสังคมและความเป็นคนดีของลูกศิษย์

รัฐธรรมนูญฉบับพุทธศักราช 2560 มาตรา 36 กล่าวถึงจริยธรรมของข้าราชการไว้ว่า "รัฐพึงจัดให้มีมาตรฐานทางจริยธรรมเพื่อให้หน่วยงานของรัฐใช้เป็นหลักในการกำหนด ประมวลจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานนั้นๆซึ่งไม่ต่ำกว่ามาตรฐานทาง จริยธรรมดังกล่าว" ในส่วนแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ได้กล่าวถึงแนว พัฒนาจริยธรรมของคนในชาติไว้ว่า "ปรับเปลี่ยนคุณธรรมจริยธรรมมีวินัยจิตสาธารณะและ พฤติกรรมที่พึงประสงค์ส่งเสริมให้มีกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียนที่ สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม ความมีระเบียบวินัยและจิตสาธารณะ"

ปัจจุบันการศึกษาของไทยอยู่ในขั้นวิกฤติ ไม่ว่าจะเป็นด้านคุณภาพการศึกษ องค์กรเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ หรือ โออีซีดี (Organisation for Economic Co-operation and Development : OECD, 2019 : 2) รายงานผลการ ประเมินความสามารถในการอ่านของเด็กไทยอยู่ในอันดับที่ 41-42 จาก 57 ประเทศที่สำคัญ ผลการประเมินการทดสอบระดับชาติ (Ordinary National Educational Test: O-NET) ของนักเรียนระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา คะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำไม่ถึงร้อยละ 50 โดยเฉพาะวิชาภาษาอังกฤษ วิชาคณิตศาสตร์ คะแนนเฉลี่ยอยู่ประมาณร้อยละ 30

เมื่อมาพิจารณาด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา จะพบว่ามีแต่ข่าวที่สร้างความเสื่อมเสียให้กับพ่อพิมพ์แม่พิมพ์ทางการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องหนี้สินเรื่อง ชู้สาวหรือการทำร้ายนักเรียนเกินขอบเขต รวมไปถึงการขาดราชการเกินเวลาที่กำหนด ทำให้ถูกลงโทษทางวินัยและโทษทางอาญา ส่งผลถึงความเชื่อมั่นความศรัทธาของสังคมที่มีต่อวิชาชีพครูในทางลบเพิ่มมากขึ้น เป็นปัญหาและอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษาของชาติ การแก้ปัญหานี้สินครูจะทำได้ถ้าหากเกิดสองอย่างที่สัมพันธ์กัน คือ 1) ปฏิรูปการศึกษาอย่างแท้จริง 2) ปฏิรูปกระบวนการสร้างบุคลากรที่จะมาเป็นครู ด้วยเหตุที่สังคมไทยมีความคาดหวังในตัวครูสูงทุกๆ ด้าน บนความเชื่อที่ว่าถ้าครูมีความรู้ความสามารถ เสียสละและตั้งใจสอนสั่งผู้เรียนอย่างเต็มความสามารถ จะช่วยให้เด็กเติบโตขึ้นเป็นพลเมืองดี เก่ง ฉลาด มีศักยภาพ มีความสุขได้ ปัจจัยหลักคือการพัฒนาคุณภาพครู ซึ่งเป็นจักรกลสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในขณะที่หน่วยงานที่รับผิดชอบผู้ผลิตและผู้ใช้ผู้ประกอบอาชีพครูได้พยายามป้องกัน พัฒนาจริยธรรมของบุคคลที่เข้าสู่วิชาชีพทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อให้เกิดปัญหาน้อยที่สุด แต่ก็มีเรื่องทางเสื่อมเสียเกิดขึ้นตลอดเวลาจากผลการศึกษาคุณลักษณะผู้นำเชิงจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครูของคณาจารย์ระดับอุดมศึกษาเครือข่ายวิชาการเบญจมิตรและเครือข่ายวิจัยประชาชื่น พบว่าคุณลักษณะผู้นำเชิงจริยธรรม อยู่ในระดับมากทุกด้าน ในภาพรวมแต่จรรยาบรรณวิชาชีพครู ตามสังกัดสถาบันและประสบการณ์สอนแตกต่างกันอย่างมีนัยยะสำคัญ ผลการวิจัยด้านคุณธรรมจริยธรรมของข้าราชการครูทุกระดับจะมีผลที่น่าพอใจแต่ข่าวที่ออกมาตรงกันข้ามกับผลการศึกษาตั้งแต่ปี 2551-2553 ข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานถูกลงโทษทางวินัย 443 ราย ส่วนใหญ่เป็นด้านการเงินและพัสดุ สามารถหาหลักฐานได้ชัดเจนรองลงมาคือด้านล่วงละเมิดทางเพศของลูกศิษย์ ด้านชู้สาวและด้านอื่นๆลดลงตามลำดับ แต่สภาพความเป็นจริงการลงโทษทางวินัยของข้าราชการเปรียบเหมือนภูเขา น้ำแข็ง กล่าวคือ ความผิดที่ถูกลงโทษคือส่วนที่โผล่พ้นน้ำส่วนความผิดที่ไม่ถูกลงโทษคือส่วนที่จมอยู่ในน้ำ

พระพุทธศาสนา เน้นการสอนในเรื่องการประพฤติปฏิบัติ มีทั้งทฤษฎี ที่เรียกว่า มัชฌิมนิคม และแนวปฏิบัติคือมัชฌิมาปฏิปทา เป็นศาสนาประเภท คำสอนในพระพุทธศาสนาเน้นให้ดำเนินสายกลาง สอนตามแนวประพฤติตามหลักสัจธรรมที่เป็นอภิปิโก ว่าด้วยประโยชน์สูงสุดที่พึงได้ อันเกิดจากการอยู่ร่วมกันโดยใช้ปัญญา อธิสรภาพทางจิต

ปัญหาที่เป็นจุดหมายสูงสุดแต่คนในปัจจุบันมองชีวิตเป็นการต่อสู้ระหว่างผลประโยชน์ที่ขัดกัน เมื่อคนถือเอาทรัพย์และอำนาจเป็นจุดหมายของชีวิตสังคมเป็นสนามต่อสู้ระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวที่ขัดกัน เราจึงเพียรหาจริยธรรมมาปกป้องผลประโยชน์ของตนซึ่งเป็นจริยธรรมเชิงลบ ส่วนหลักจริยธรรมในพระพุทธศาสนาเป็นจริยธรรมเชิงบวก พระพุทธศาสนาถือว่า ทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกัน ที่จะพัฒนาตนเองและเข้าถึงประโยชน์สูงสุดได้มากที่สุด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 เป็นเขตพื้นที่ที่เป็นแบบอย่างของเขตพื้นที่อื่นๆ ด้วยมีโรงเรียนขนาดใหญ่อยู่ในสังกัด บุคลากรทางการศึกษาส่วนมากก็จะพักอาศัยอยู่ในเขต 1 ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้หนึ่งที่รับผิดชอบการศึกษาของเขตพื้นที่และมีหน้าที่รับผิดชอบติดตามผลการพัฒนาการศึกษา และแนะนำในทุกๆ ด้าน ให้กับผู้ประกอบวิชาชีพครู ทั้งด้านการครองตน ครองคนและครองงาน เพื่อให้สังคมยอมรับในวิชาชีพครูและคุณภาพการศึกษา โดยการศึกษาหลักจริยธรรมด้านการครองตน ครองคน และครองงาน ในพระพุทธศาสนาเถรวาท และวิเคราะห์ผลการพัฒนาจริยธรรมในการครองตน ครองคน และครองงานของผู้ประกอบวิชาชีพครู เพื่อเสนอรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพครู และบุคลากรทางการศึกษา โดยการนำหลักธรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาทมาบูรณาการกับวิชาชีพให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์หลักจริยธรรมด้านการครองตน ครองคน และครองงาน ในพระพุทธศาสนาเถรวาท
2. เพื่อพัฒนาจริยธรรมในการครองตน ครองคน และครองงานของผู้ประกอบวิชาชีพครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1
3. เพื่อเสนอรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยกำหนดวิธีดำเนินการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีขอบเขตการศึกษาดังต่อไปนี้

1.1 ขอบเขตด้านเอกสาร

ปฐมภูมิ ศึกษาจากพระไตรปิฎกฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2539 ฉบับภาษาไทย

ทุติยภูมิ ศึกษาจากวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา เอกสารวิชาการและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เอกสารวิชาการเกี่ยวกับจริยธรรม การครองตน ครองคน ครองงาน จริยธรรมในวิชาชีพครู ประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในหลักสูตรของคุรุสภา

1.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

หลักจริยธรรมของครูด้านการครองตน ครองคน และครองงานในพระพุทธศาสนาเถรวาท เป็นการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลจากพระไตรปิฎก และเอกสาร ตำราที่เกี่ยวข้องโดยผู้วิจัยได้ศึกษา หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเถรวาท เป็นหลักธรรมเพื่อการดำเนินชีวิตที่ดีงาม สอนการปฏิบัติทางกาย วาจา และจิตใจ สอนหลักธรรมที่เป็นอภิลักขิตว่าด้วยประโยชน์สุขที่พึงได้ ผลการวิจัยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ด้านการครองตน ครองคน ครองงาน จากการศึกษาค้นคว้าทางเอกสารประกอบคำสัมภาษณ์

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 จำนวน 6 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอเมือง อำเภอกมลาไสย อำเภอร่องคำ อำเภอห้วยผึ้ง อำเภอดอนจาน และอำเภอสหัสขันธ์ จำนวน 181 โรงเรียน โดยมีศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน จำนวน 117 คน

1.2 ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

(1) ศึกษาวิธีการพัฒนาจริยธรรมด้านการครองตน ครองคน และครองงานของผู้ประกอบวิชาชีพครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ที่สุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) จากผู้ทรงคุณวุฒิด้านพระพุทธศาสนา ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนาหลักสูตร ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้เชี่ยวชาญด้านวิชาการ จำนวน 10 รูป/ท่าน

(2) พัฒนาจริยธรรมด้านการครองตน ครองคน และครองงานของผู้ประกอบวิชาชีพครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยการจัดการฝึกอบรมผู้ประกอบวิชาชีพครูจากตัวแทนกลุ่มเครือข่ายทางการศึกษาที่สุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 117 คน

2) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการพัฒนาจริยธรรมด้านการครองตน ครองคน และครองงานของผู้ประกอบวิชาชีพครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) จากประชากรที่เป็นกลุ่มเครือข่ายทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 จำนวน 9 กลุ่มเครือข่าย เท่ากับ 1,624 คน ได้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 117 คน

3) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ดำเนินการตรวจสอบ และเสนอรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการครองตน ครองคน และครองงาน ของผู้ประกอบวิชาชีพครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยการดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ซึ่งผู้วิจัยกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive

sampling) จากผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญในหน้าที่ และมีประสบการณ์ในตำแหน่ง ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

1. เป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านพระพุทธศาสนา 2. เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ด้านการบริหาร การศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา 3. เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจ และมีบทบาทหน้าที่ด้าน การบริหารสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จ 4. เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ และเชี่ยวชาญด้านการ นิเทศการศึกษา 5. เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ และเชี่ยวชาญด้านงานวิชาการที่ประสบผลสำเร็จ ผู้วิจัยได้เชิญกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการดำเนินการสนทนากลุ่ม จำนวน 5 รูป/ท่าน

ผลการวิจัย

1. วิเคราะห์หลักจริยธรรมในการครองตน ครองคนและครองงาน ใน พระพุทธศาสนาเถรวาท (1) ด้านการครองตน หลักธรรมที่สำคัญได้แก่ เบญจศีล ฆราวาส ธรรม 4 สติสัมปชัญญะ หิริโอตตัปปะและ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ พระบาทสมเด็จพระ เจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชรัชการที่ 9 (2) ด้านการครองคน หลักธรรมที่สำคัญได้แก่ พรหม วิหาร 4 สังคหวัตถุ 4 กัลยาณธรรม 7 และ อคติ 4 (3) ด้านการครองงาน หลักธรรมที่สำคัญ ได้แก่ อิทธิบาท 4 โยนิโสมนสิการและสุจริต 3

2. วิเคราะห์ผลการพัฒนาจริยธรรมด้านการครองตน ครองคนและครองงานของ ผู้ประกอบวิชาชีพครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

ผลการพัฒนาจริยธรรมด้านการครองตน ครองคนและครองงานของผู้ประกอบ วิชาชีพครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง เห็นว่า มีจริยธรรมในระดับมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ย 4.09 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการครองตน ครองคนและครองงาน ได้คะแนนเฉลี่ย 4.21 , 4.05 และ 4.01 ตามลำดับ โดยศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนให้คะแนนเฉลี่ย 4.08 , 4.12 และ 4.07 ตามลำดับ

3. รูปแบบการพัฒนาจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพครู ใช้รูปแบบ DEP MODEL D (Development) หมายถึง ด้านที่จะพัฒนา E (Ethics) หมายถึง หลัก จริยธรรมที่จะพัฒนา และ P (Participation) หมายถึง การมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน ในการ พัฒนาจริยธรรม การครองตน ครองคนและครองงาน

อภิปรายผลการวิจัย

1. หลักจริยธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ใช้ในการครองตน ครองคนและครองงาน จากผลการวิจัยพบว่า จริยธรรมด้านการครองตน ประกอบด้วยศีล 5 ฆราวาสธรรม 4 สติสัมปชัญญะและหิริโอตตัปปะ

จริยธรรมด้านการครองคน ประกอบด้วย พรหมวิหาร 4 สังคหวัตถุ 4 และกัลยาณธรรม 7

จริยธรรมด้านการครองงาน ประกอบด้วย อิทธิบาท 4 โยนิโสมนสิการและขันติโสรัจจะ

จากผลการวิจัย จริยธรรมด้านการครองตน ครองคนและครองงาน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พระศรีคัมภีร์ญาณ ศ.ดร. ที่ได้วิเคราะห์หลักจริยศาสตร์ในคัมภีร์พระพุทธศาสนา ที่พบว่าพระธรรมเทศนาของพระพุทธเจ้า มาสาระที่เป็นศีลและธรรมอยู่ด้วยกัน และสอดคล้องกับเรื่อง “การวิเคราะห์ศีล 5 ในฐานะเป็นรากฐานของสันติภาพ” ที่พบว่า ศีล 5 เป็นรากฐานแห่งสันติภาพ ได้แก่ การนำไปสู่ วัฒนธรรมแบบเมตตา กรุณา และวัฒนธรรมแบบสันติวิธีเป็นมโนสำนึกที่ทำให้เกิดความตระหนัก มนุษยธรรมและลัทธิสากล และดวงเพชร สมศรี ได้ศึกษาเรื่องวิธีพัฒนาจริยธรรมของข้าราชการตำรวจเชิงพุทธบูรณาการ พบว่าหลักจริยธรรมที่ข้าราชการตำรวจต้องใช้ คือ (1) ไตรสิกขา (2) หลักบุญกิริยา 3 (3) อคติ 4 (4) หลักพรหมวิหาร (5) หลักสันโดษ (6) หลักกุศลกรรมบถ ในหนังสือประวัติพระพุทธศาสนาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้กล่าวถึงลักษณะเด่นของพระพุทธศาสนา คือ (1) เป็นศาสนาที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชน (2) สอนให้ปฏิบัติเรื่องการทำบุญจากการฆ่าสัตว์ (3) สอนให้แก้ปัญหาความเสื่อมทางศีลธรรม ให้ถือความถูกต้องเป็นหลัก (4) สอนให้ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต (5) สอนให้มีความขยันหมั่นเพียร ไม่เกียจคร้าน (6) สอนให้มีความเมตตากรุณาต่อผู้อื่น เอาใจเขามาใส่ใจเรา และจิตสอนให้เดินทางสายกลาง คำสอนของพระพุทธเจ้ามีความทันสมัยตลอดเวลา แม้กาลเวลาจะเปลี่ยนผ่านไปเป็นพันปีแต่คำสอนของพระองค์ยังทันสมัยอยู่เสมอ หลักคำสอนของพระองค์หรือหลักจริยธรรมในพระพุทธศาสนาใครจะวิจัย ใครจะศึกษา ก็ยังเป็นหลักคำสอนเดิม ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงคำสอนของพระองค์ได้ นอกจากจะนำหลักคำสอนของพระองค์ ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตด้านต่างๆ เท่านั้นดังคำตรัสที่พระองค์ ส่งพระสาวกไปประกาศพระศาสนา ครั้งแรกว่า แปลว่า “ภิกษุทั้งหลาย เราพ้นแล้วจากปวงทั้งปวง ทั้งที่เป็นของทิพย์ ทั้งที่เป็น

ของมนุษย์ แม้พวกเธอก็พ้นแล้วจากปวง ทั้งปวง ทั้งที่เป็นของทิพย์ ทั้งที่เป็นของมนุษย์ ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอจงไปจาริกไป เพื่อประโยชน์สุขแก่คนจำนวนมาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุข แก่ทวยเทพและมนุษย์อย่าไปโดยทางเดียวกัน 2 รูป ทรงแสดงธรรมมีความงามในเบื้องต้น มีความงามในท่ามกลาง และมีความงามในที่สุด จงประกาศพรหมจรรย์พร้อมทั้งอรรถและพยัญชนะบริสุทธิ์บริบูรณ์ครบ ถ้วนสัตว์ทั้งหลายที่มีรูปในดวงตาน้อยมีอยู่ ย่อมเสื่อมเพราะไม่ได้ฟังธรรม จักมีผู้รู้ธรรมภิกษุทั้งหลายแม้เราก็จะไปยังตำบล อุรุเวลาเสนานิคมเพื่อแสดงธรรม

2. อภิปรายผลการพัฒนาจริยธรรม ผลการวิจัยโดยภาพรวมจากความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารและครูผู้สอน มีความเห็นสอดคล้องกันคือการครองตน ครองคนและครองงาน ของผู้เข้าอบรมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีคะแนนเฉลี่ย 4.21, 4.05 และ 4.01 ตามลำดับ ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับ คชกร บัวคำและคณะ ได้ศึกษา “แนวทางพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของครู” พบว่า พฤติกรรมด้านจริยธรรมของครูอยู่ในระดับมาก และ พระประจักษ์ หลักคำ ได้ศึกษา การศึกษาระดับคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา การศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า การครองตน ครองคนครองงาน อยู่ในระดับมากเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

หน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาจริยธรรมของครู และบุคลากรทางการศึกษา โดยกำหนดเป็นนโยบายนำสู่การปฏิบัติได้จริง และระดับสถานศึกษาควรพัฒนาจริยธรรมให้กับบุคลากรทุกคน เน้นการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมกับบุคลากรทุกคน มีการประเมินอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษารูปแบบการพัฒนาจริยธรรมระดับประเทศ เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2.2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาจริยธรรมของสถาบันทางการศึกษาที่ผลิตนักศึกษาครู

Reference

Organisation for Economic Co-operation and Development : OECD. (2019).
Readability Assessment Report of Thai Children. *Online*. Retrieved
March 2, 2019. from: [backoffice.onec.go.th/uploaded2/Newssecgen/
201806/20180604_ppt02.pdf](http://backoffice.onec.go.th/uploaded2/Newssecgen/201806/20180604_ppt02.pdf)